

[Helveg Petersen.]

flere faglærere knyttet til skolearbejdet, men det er ikke så ligetil en sag og især ikke i landkommunerne; det er jo svært ved de mindre skoler at skaffe et rimeligt antal timer til de enkelte faglærere. Hertil kommer, at man også må regne med, at den høje beskæftigelse, der gør sig gældende her, stiller sig hindrende i vejen.

Hvad angår aflønning af faglærerne, vil jeg ikke tro, en forhøjelse kan have nogen større virkning med hensyn til, at et større antal søger disse opgaver, men det er nok alligevel et spørgsmål, som man i ministeriet bør have opmærksomheden henvendt på. I denne forbindelse må jeg minde om, at der jo er stor forskel på faglærernes uddannelse. Jeg forstår godt den højtærede ministers betænkelighed ved at røre ved problemet, men jeg vil alligevel henstille, at man ser nærmere på sagen.

Muligheden for at drage flere af de gifte lærerinder ind i skolearbejdet er et overordentlig indviklet spørgsmål. Jeg er glad for, at der nu bliver foretaget en undersøgelse af, i hvilket omfang lærerinderne ikke udnytter deres uddannelse i skolens tjeneste, og af årsagen dertil, og om adgang til nedsættelse af timetallet kan føre til, at flere uddannede vil søge ansættelse. Det er udmærket, at disse ting bliver kulegravet; vi kender jo nok en hel del af de faktorer, der griber ind, men vi kender ikke deres indbyrdes styrkeforhold. For de lærerinder, der virkelig er helt opslugt af tanken om at komme til at virke i skolen, skal det jo nok lykkes at komme i gang med arbejdet, men der er ganske utvivlsomt nogle, der i og for sig gerne ville påtage sig en opgave, men ikke kan klare de praktiske vanskeligheder, der opstår omkring hjemmets og børnenes pasning, og kan de ikke løse det spørgsmål, er der jo ikke noget at sige til, at de opgiver tanken om at søge ind i skolen.

Hvad angår det nedsatte timetal for lærerinder, er forholdet det, at så længe man har børn under 18 år, har man adgang til nedsat timetal; det er først, når børnene er over 18 år, at denne adgang forsvinder, hvis der ikke foreligger en udtalelse fra en læge. Der er en del lærerinder, som har virket i en længere årrække, for hvem der virkelig her er et problem. Det er oplidende at være lærer, og man kan ganske enkelt

ikke tage det store timetal. Jeg synes, det er rimeligt at lempe på de bestemmelser, der gælder på dette område. Men vi må gøre os klart, at det ikke uden videre er sikkert, at der heri ligger nogen lettelse af lærermangelen. Det vil i hvert fald betyde, at en del lærerinder, der læser fuldt timetal i dag, vil ønske nedsættelse. Og om denne nedsættelse kan opvejes af det antal timer, der læses ved, at man inddrager nogle af dem, der har forladt skolen på grund af kravet om fuldt timetal, er et åbent spørgsmål. Men det kan jo være, man kan få klarhed over det ved den undersøgelse, der er stillet i udsigt.

Man nærmer sig i betænkningen lidt forsigtigt hele spørgsmålet om centralisering. Man ønsker at tilskynde til, at eleverne samles i større enheder for at undgå de små klassekvotienter, og man opfordrer ministeren til at undersøge, om der er mulighed for at yde en større refusion til udgiften til transport af skoleelever, således at man kan undgå de særlig små klassekvotienter. For mig at se er spørgsmålet mere enkelt dette: kan vi, bør vi og vil vi fremskynde centraliseringen, for det må jo være konsekvensen af, at man reducerer antallet af skoler, hvis man virkelig skal nå noget på dette felt. Hvis skolerne er der, ja, så må distriktets elever jo søge dertil, uanset om der er store eller små klassekvotienter. Altså, vejen til større klassekvotienter går gennem centralisering, og her møder vi uægtelig en række blokeringer. Først og fremmest møder vi den, at en række kommuner har ordnede skoleforhold, har udbygget deres skoler i distrikterne, hvorved der ikke bliver mulighed for de større klassekvotienter. Der kan altså på dette område ikke ske noget afgørende, før en ny centraliseringsbølge — og den skal forbindes med et nybyggeri — sætter ind. Det må vel også føjes til, at dér, hvor man ikke har ordnet sine skoleforhold, vil vi ofte støde på stærke lokale ønsker om at bevare distriktsskolerne, og der kan siges meget til fordel for bevarelsen af de små og mindre skoler på grund af den tættere forbindelse skole og hjem imellem.

Men vi står her over for et principspørgsmål: vil centralinstansen, undervisningsministeren eller amtet, i stærkere grad dirigere udviklingen? Hvis det skal være tilfældet, og hvis folketinget ønsker det, ja,